

Gegoochel met kostenramingen en de impact hiervan op de MKBA

De huidige N266 ligt al sinds jaar en dag op de huidige locatie en mocht deze weg omgelegd worden, dan mogen wij ervan uitgaan dat ook deze weg de komende 100 jaar niet voor grote problemen gaat zorgen. Zij wordt door deskundigen als zeer veilig gekenschetst.

Echter als we de huidige plannen onder de loep nemen, dan kunnen we concluderen dat dit voor de nieuw aan te leggen weg niet het geval zal zijn. Er is namelijk een randweg gepland voor een veel te krap budget. Hierdoor voldoet deze weg alleen aan de wettelijke minimum eisen, maar ook niet meer dan dat. Dit leidt tot een plan, dat onvoldoende doordacht en ook nog eens onveilig is.

We noemen een aantal zaken, waaruit blijkt dat kosten voor deze weg tot op het bot zijn uitgekleet: (van 72 mln naar 27 mln euro incl. btw):

- Waar eerst gedacht werd aan een randweg met gescheiden weghelften, blijkt dat dit waarschijnlijk vanwege de kosten nu niet het geval zal zijn. Concessie 1 aan de veiligheid.
- Nieuwe eisen van de provincie, zoals "maak van de nul een punt" (Provinciale wegen moeten via ongelijkvloerse kruisingen gepasseerd worden), worden op deze weg al helemaal niet toegepast! Concessie 2 aan de veiligheid.
- Alleen de rotondes worden voorzien van straatverlichting. De rest van de Randweg krijgt (binnen het huidige budget) geen straatverlichting Concessie 3 aan de veiligheid
- Noodzakelijke rotondes die hadden moeten zorgen voor een gelijkmatige verdeling van het verkeer op de gebiedsontsluitingswegen zijn uit het plan geschrapt om zo binnen het taakstellend budget te blijven met als gevolg dat er slechts een paar ontsluitingswegen overblijven, met een forse verkeerstoename op deze wegen tot gevolg. (116%) Concessie 4 aan de veiligheid.
- Volgens planMER hebben slechts een vijftal woningen wettelijk recht op een geluidsscherm.
- Wil men de geluidshinder in de toekomst beperken en het leefbaar houden in Nederweert, dan zullen er langs het gehele traject geluidsschermen geplaatst moeten worden. Het is niet voor niets dat er in deze variant, die eerst niet uitgekleet was, een tunnelbak was voorzien van rond de 30 mln euro. Het is toch niet goed te begrijpen en ook niet acceptabel, dat er bij het schrappen van deze tunnelbak geen geld gereserveerd wordt voor geluidswallen langs het traject?
- Volgens planMER (en dus in de SSK-raming) hoeven er geen woningen opgekocht te worden. Voor deze ons inziens noodzakelijke geluidswallen moeten er waarschijnlijk toch een vijftal woningen worden gesloopt. (onvoorzien/kostenverhogend en daarom weggelaten ?)

SSK-ramingen zijn voor een leek niet eenvoudig te interpreteren. Daarom hebben wij ons laten bijstaan door Kodos (een van de grondleggers van SSK-ramingen).

In deze fase van het project zijn er nog veel zaken niet tot in detail uitgewerkt. Daarom hoort er in de SSK-raming een groot risicoreserveringsbedrag opgenomen te worden. Vergelijkbare projecten hanteren hiervoor percentages tussen de 20-25%. Bij dit project heeft men in de SSK-raming echter slechts een risicoreservering aangehouden van 8%. Het lijkt er sterk op dat gedaan is om binnen het taakstellend budget te blijven.

Als we de meest recente wijzigingen vertalen in kosten, dan kunnen we nu al stellen dat deze alleen maar oplopen in plaats van binnen het taakstellend budget te blijven. Het aanhouden van een realistisch risicoreserveringsbedrag, het opkopen van woningen, aanleggen van geluidswallen, kosten van mitigerende maatregelen en een extra rotonde (nabij nieuw aangelegde carpoolplaats) zijn enkele

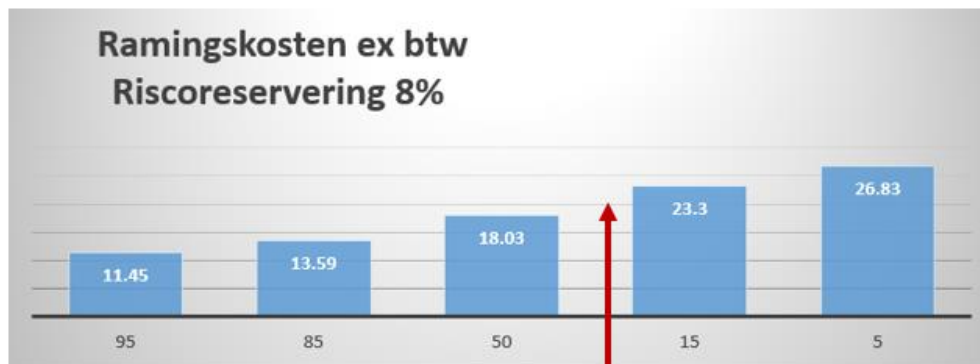
voorbeelden hiervan. Verder heeft de gemeenteraad van Nederweert uitgesproken dat de gevolgen voor de directe aanliggende wegen (Molenweg, Uliker en Herstraat) in beeld gebracht dient te worden en aanpassingen bij de uitwerking meegenomen moet worden. De uitwerking hiervan wil het CDA uitgevoerd hebben binnen het budget van de 20 miljoen. Deze scope-wijziging zal een nog grotere impact hebben op de ramingskosten van dit project.

Om dit project financieel gezien toch nog geloofwaardig over te laten komen, wordt er uitermate vaag gedaan over wat er nu wel en wat niet opgenomen is in de huidige kostenraming.

Als we gemakshalve toch even uitgaan van door Firma Kragten gemaakte SSK-ramingen (met een veel te klein risicoreserveringsbedrag, en vele nog niet opgenomen kosten), dan worden hier een vijftal ramingsbedragen genoemd. Bij iedere raming hoort een geschat overschrijdingsrisicopercentage. Zo hoort bij een raming van 18.03 Mln Euro, een overschrijdingsrisico van 50%. Bij een raming van 23.3 Mln hoort een overschrijdingsrisico van 15%.

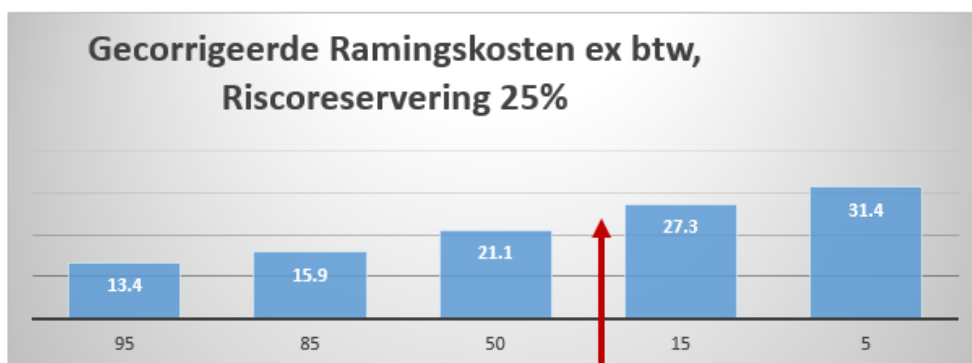
Onderstaand plaatjes geven deze getallen weer.

(de horizontale as geeft het overschrijdings-risicopercentage weer in %)

Realistische verwachtingswaarde

Als we uitgaan van een realistisch risicoreserverings bedrag (25%), dan komen we een heel stuk hoger uit. Dit is hieronder weergegeven.

Realistische verwachtingswaarde

Er worden diverse ramingsbedragen genoemd. De vraag is echter, welk risicoreserveringspercentage men moet nemen om een realistische kostenraming te krijgen uit bovenstaande grafieken. Bij projecten van het Rijk gaat men meestal uit van de mediaan, oftewel 50% overschrijdingsrisico (P50-waarde). Er wordt dan gemakshalve van uitgegaan dat een tegenvaller in het ene project kan worden gecompenseerd door een meevaller in een ander project. **Deze werkwijze is voor de provincie niet aan te bevelen**, aangezien de provincie onvoldoende projecten heeft om tegenvallers te compenseren. Om deze reden wordt in het algemeen voor provinciale projecten een overschrijdingsrisico van rond de 30% aangehouden (P70). Deze waarde vinden we niet terug in de SSK-raming. Door interpolatie echter, kan men afleiden dat dit voor de eerste grafiek neerkomt op een realistische verwachtingswaarde van 21 Mln (ex btw). Als we dit corrigeren voor een juiste risicoreservering (tweede grafiek) dan komen we al uit op een bedrag van 24.6 Mln euro (ex. btw)

Voor dit project moeten kostenoverschrijdingen voor de helft gedragen en opgevangen worden door de Gemeente Nederweert. Zulke tegenvallers gaan hun begroting ver te boven. Als we hier wel rekening mee houden, zou het zeer verstandig zijn om een maximum overschrijdingsrisico van 15% aan te houden. De realistische verwachtingswaarde komt dan te liggen op 23.3 Mln euro (ex. btw) en als we dit weer corrigeren voor een juiste risicoreservering (tweede grafiek) dan komen we al uit op een bedrag van 27.3 Mln euro (ex. btw). Deze bedragen liggen wel erg ruim boven het taakstellend budget van 20 Mln euro (ex. Btw). Hierbij zijn dan de benodigde inflatiecorrecties nog even buiten beschouwing gelaten.

De projectgroep N266 maakt het nog ingewikkelder door in iedere presentatie of document weer een ander bedrag en overschrijdingsrisico te noemen (soms incl btw en soms ex btw). Enkele voorbeelden hiervan:

Frans Janssen, presentatie Structuurvisie Randweg N266 Nederweert

Kosten voorkeursvariant en bijdragen

- Globale raming € 18.5 mln excl btw
- Geraamd overschrijdingsrisico 15%

Dit lijkt ons onjuist! Bij een raming van 18.5 mln ex. btw, hoort namelijk een overschrijdings risico van 50% !

Ontwerp Structuurvisie Randweg N266 Nederweert

Hoofdstuk 5 Raming kosten voorkeursvariant en provinciale bijdrage

“Zonder rekening te houden met een overschrijdingsrisico worden de kosten van het voorkeursalternatief geraamd op €18.5 miljoen excl. BTW. Ook hier zijn de de kosten met een beperkt overschrijdingsrisico van 15% geraamd. Deze kosten bedragen dan €22.6 miljoen excl. BTW”

Volgens bovengenoemde redenering hoort veiligheidshalve bij een raming van 18.5 mln ex. Btw een overschrijdings risico van 50%!

Ook het genoemde bedrag van €22.6 miljoen is te laag ingeschat. Hier is 21% btw gerekend voor de omrekening van incl btw naar excl btw, terwijl er maar 17% betaald is. (Reken U rijk !)

Het juiste bedrag had €23.3 Mln moeten zijn.

Plan van aanpak 2^e fase

“De randweg is in de planMER-fase slechts globaal uitgewerkt. Daarom wordt er bij deze kostenraming nog een marge naar boven of beneden aangehouden. De praktijk leert dat bijstelling naar beneden vrijwel nooit voorkomt. Letterlijk staat er: Het budget, dat na bijstelling naar boven, in 85% van alle gevallen binnen de raming blijft, bedraagt €21.5 mln”

Anders geformuleerd: Dit, komt overeen met een overschrijdingsrisico van 15%. De bijbehorende ramingskosten zijn dan minimaal €23.3 Mln ipv de hier genoemde 21.5 Mln.

Samenvatting PlanMER

“Tabel 5-1 Probabilistische raming, waarbij de investeringskosten met 85% kans op overschrijding en de investeringskosten met 15% kans op overschrijding zijn bepaald (incl BTW)”

Tabel 5-1: Investeringskosten o.b.v. SSK ramingen

Criterium	1A	1B		2A			2B		3*	4
	1A	1B	Variant 2	2A	Variant 3	Variant 4	2B	Variant 2	3	4
Bandbreedte totale investeringskosten in € (incl. btw)	5.047.141	50.925.488	33.116.357	43.412.244	15.905.948	17.626.045	26.248.847	17.380.489	85.745.977	15.317.183
	9.367.359	91.813.982	81.988.329	72.024.315	27.338.331	30.689.123	44.044.432	30.431.747	115.618.55	24.981.672

Correcte weergave, echter hier wordt de verwarring nog weer groter want nu worden de bedragen ineens weer incl btw genoemd!

Door het telkens noemen van verschillende ramingskosten, wordt verwarring gesticht en ziet niemand de bomen door het bos meer. Ook de door Ecorys gehanteerde ramingskosten bij het opstellen van de MKBA zijn veel te rooskleurig ingeschat. Koen Vervoort (opsteller van de MKBA) van Ecorys kon hierover het volgende melden:

“Wij hebben een verwachtingswaarde van 18,5/18,6 miljoen. Die komt uit de publicatie van Bureau Kragten; 18,5 miljoen exclusief BTW, 21,6 miljoen inclusief BTW. Het feit is dat de verwachtingswaarde wat lager is dan het taakstellende budget van 20 miljoen euro. Kortom, er is voor de zekerheid, of voor de veiligheid gerekend met een bedrag van 20 miljoen euro. Dat was het maximale bedrag. Daarmee rekenen we onszelf misschien een beetje negatief, maar het is een volkomen realistische schatting om van uit te gaan.”

Uit het voorgaande kunnen we opmaken dat het volkomen zinloos is om een verwachtingswaarde voor de kosten uit te spreken zonder hierbij een overschrijdingsrisicopercentage te noemen.

Bij het berekenen van de MKBA-score is dus uitgegaan van een kostenplaatje met een overschrijdingsrisico van maar liefst 50% (de P50 waarde). Dit is volstrekt onrealistisch!

Zoals hierboven beschreven, mogen dit soort ramingskosten met hoge overschrijdings-risicobedragen alleen worden aangehouden voor projecten van het rijk en absoluut niet van de provincie en al helemaal niet voor gemeentelijke projecten.

(Er kan immers voor dit soort projecten, waarvan de kosten kunnen tegenvallen, niet gecompenseerd worden met meevallers uit andere projecten).

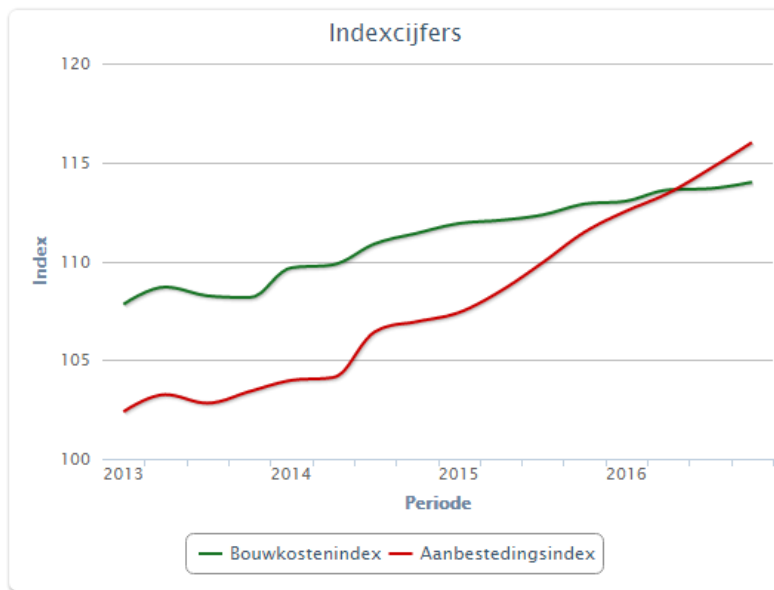
Als kosten had men voor de MKBA-berekening dan ook uit moeten gaan van minimaal €23.3 Mln ex btw (ipv de nu gehanteerde 20 Mln), maar het zou veel realistischer geweest zijn om te rekenen met een kostenraming waarbij er rekening is gehouden met 25% risicoreservering. Dit komt overeen met een bedrag van €27.3 Mln (ex.btw). Met deze kostenberekening zou de MKBA-score veel lager geweest zijn dan nu al het geval is.

Bovengenoemde bedragen zijn berekend met een prijspeil van 2013. Als we uitgaan van een mogelijke realisatie van dit project in 2020, dan zullen deze prijzen gecorrigeerd moeten worden middels een inflatiecorrectie. De in de bouw gehanteerde inflatiecijfers (GWW-index) wijkt af van de CBS-

inflatiecijfers. Gemiddeld moet men voor deze periode rekening houden met een inflatiecijfer van 2.5% per jaar. Voor de jaren die overbrugd dienen te worden zitten we dan al op een kostenstijging van 17.5% Zowel in de bovengenoemde ramingskosten alsmede in de MKBA is hier geen rekening mee gehouden.

De indexcijfers geven een overzicht van de kostenontwikkelingen binnen zowel de bouwkosten- als de aanbestedingsmarkt. De bouwkostenmarkt is een overzicht van de directe kosten (oftewel: de inkoop van de aannemers). De aanbestedingsmarkt is een overzicht van de gemiddelde aanbestedingsresultaten.

Civil

Bron: <http://www.bouwkostenindex.nl/index/select>

Indien we reëel zijn en wel rekening houden met inflatie, dan blijken de kosten voor de gemeente Nederweert opeens veel hoger. Deze last kan de gemeente Nederweert misschien wel dragen, maar hier over is geen politieke besluitvorming over geweest en dat zal dan een zeer onaangename verrassing worden, die je wel had kunnen zien aankomen. Als hierboven op nog eens € 5 Mln voor de herontwikkeling van de kanaalzone besteed moet worden, zijn de rapen pas helemaal gaar! Dit kost Nederweert straks maar liefst € 8.75 miljoen **extra!**

Bij een reëel risicoreservering (25% ipv 8%) zijn de totale uitgaven (randweg + kanaalzone) voor de gemeente Nederweert €16 Mln. Dit is maar liefst **4X het oorspronkelijke budget!**

Verbazingswekkend dat niemand dit heeft gezien of heeft doorgerekend!

Volgens grafiek 1	Totale kosten	Bijdrage GOML	Bijdrage Provincie	Bijdrage Nederweert
Huidige bijdrage	€ 20 Mln	€ 5 Mln	€ 10 Mln	€ 5 Mln
Inflatiecorrectie toegepast (Risicoreservering 8%)	€ 27.4 Mln	€ 5 Mln	€ 10 Mln + € 3.75 Mln	€ 5 Mln + € 3.75 Mln
Totaal	€ 27.4 Mln	€ 5 Mln	€ 13.75 Mln	€ 8.75 Mln

Volgens grafiek 2	Totale kosten	Bijdrage GOML	Bijdrage Provincie	Bijdrage Nederweert
Huidige bijdrage	€ 20 Mln	€ 5 Mln	€ 10 Mln	€ 5 Mln
Inflatiecorrectie toegepast (Risicoreservering 25%)	€ 32 Mln	€ 5 Mln	€ 10 Mln + € 6 Mln	€ 5 Mln + € 6 Mln
<i>Totaal</i>	<i>€ 32 Mln</i>	<i>€ 5 Mln</i>	<i>€ 16 Mln</i>	€ 11 Mln

Door steeds andere kostenramings-bedragen te noemen, lijkt er sprake van een financieel haalbaar project is. Ook wordt de MKBA-score hierdoor veel gunstiger voorgesteld dan ons inziens reëel is, waardoor het economisch gezien ook nog een verantwoord project lijkt te zijn. Wij voelen ons door dit gegoochel bij de neus genomen en wensen dat er nu eindelijk eens een reëel beeld wordt geschetst van de werkelijke kosten, zodat we niet achteraf onaangenaam verrast kunnen worden door zogenaamd niet voorziene kosten. Het is de hoogste tijd hiervoor gezien alle al gemaakte onkosten. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald!

Een verstandig mens leert van ervaringen uit het verleden. Wat dit betekent hebben we allemaal kunnen zien bij het project "Parkstad". Uiteindelijk krijgen we toch echt de rekening gepresenteerd! We hopen dat we U hiermee van dienst zijn geweest,

Werkgroep VBN